

23.3.2022

Fingon kirjalliset kommentit U-kirjelmäluonnokseen: Ehdotus direktiiviksi yritysten kestävästä toimintaa koskevasta huolellisuusveloitteesta

Fingo - Suomalaiset kehitysjärjestöt pitää esitystä EU:n yritys vastuudirektiivistä erittäin tervetulleena. Kuten U-kirjelmässäänkin todetaan, ehdotuksen taustalla on tärkeitä tavoitteita kestävästä kehityksestä, ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun edistämiseksi ja turvaamiseksi.

On hyvä, että Suomi haluaa edistää neuvotteluita ja sitä, että sääntely saadaan voimaan unionissa lähivuosina. Yhtä lailla on tärkeää varmistaa, että direktiivi vastaa sille asetettuja tavoitteita tehokkaasti ja on johdonmukainen YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden (UNGP) kanssa ja niitä tukevan OECD:n asianmukaisen huolellisuuden ohjeistuksen kanssa. Direktiivi tulee nähdä myös osana myös laajempaa siirtymää kohti vastuullisia sekä ympäristön ja ilmaston kannalta kestäviä liiketoimintamalleja. Suomen tulisikin nykyisen hallitusohjelman tavoitteiden hengessä edistää direktiivin mahdollisimman kunnianhimoista toimeenpanoa.

U-kirjelmän osalta Fingo esittää seuraavat huomiot:

- Direktiivin esitetty soveltamisala on hyvin kapea. Ehdotettu lain soveltamisala (yli 500 henkeä työllistävät yritykset, joiden liikevaihto yli 150 miljoonaa euroa ja korkean riskin toimialoilla toimivat yritykset, jotka työllistävät 250 henkilöä ja joiden liikevaihto 40 miljoonaa euroa) kattaa alle prosentin EU:n yrityksistä. Saavuttaakseen asetettuja tavoitteita tehokkaasti, direktiivin tulee kattaa myös pk-yritykset, tai vähintään kaikki korkean riskin toimialoilla toimivat pk-yritykset. **Toivomme, että Suomi tukisi soveltamisalan laajentamista.**
- **Direktiivin tulee kattaa koko arvoketju, eikä rajautua vain ”vakiintuneisiin liiketoimintasuhteisiin”.** Huolellisuusveloitteen rajaaminen vain ns. vakiintuneisiin liiketoimintasuhteisiin voi johtaa siihen, että yritykset suosivat toiminnassaan lyhytkestoisia liiketoimintasuhteita.
- Kuten myös U-kirjelmässä todetaan, **sääntelyllä tulee pyrkiä ohjaamaan pitkäkestoisiin liikesuhteisiin ja varmistaa, ettei se ohjaa yrityksiä päättämään liiketoimintasuhteita tai vetäytymään toiminta-alueelta tavalla, joka jättäisi uhrin entistä heikompaan asemaan.** Kansainvälisissä tuotantoketjuissa yritys vastuuseen liittyvien monimutkaisten ongelmien ratkominen tapahtuu harvoin hetkessä. Suomen tulee kannoillaan ja neuvotteluissa varmistaa, että laki ohjaa yrityksiä kielteisten vaikutusten korjaamiseen sen sijaan, että ne vetäytyvät tai vaihtavat toimittajaa.
- On tervetullutta **yritysten vastuu ilmastonmuutoksen torjumisessa** nostetaan esityksessä vahvasti esiin (artikla 15). Esitys, jonka mukaan kaikkein suurimpien yritysten tulee laatia suunnitelma siitä, miten yrityksen liiketoimintamalli ja strategia saatetaan linjaan Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen kanssa on kannatettava, mutta tehokkaan vaikutuksen

saavuttamiseksi tulee myös tässä **laajentaa lain soveltamisalue kaikkiin yrityksiin**, ei ainoastaan yli 500 henkeä työllistäviin suuryrityksiin.

- Ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevan artikla 15:n muotoilu on varsin epämääräinen ja jättää paljon varaa tulkinnalle. Sen rinnalle tarvitaan tarkempaa ohjeistusta ja ilmastotieteestä johdettuja tavoitteita, joiden nojalla yritykset uudistaisivat liiketoimintaansa vastaamaan 1,5 asteen päästövähennystavoitetta. Olisi tärkeää, että Suomi edistäisi näitä konkreettisia tavoitteita ja ohjeita neuvottelukannoissaan.
- **Yritysten kestävä hallinnointia / johdon vastuuta koskeva sääntely** (artiklat 25 ja 26) on tärkeä osa esitystä. Sen taustalla on ymmärrys, että ilmastonmuutoksen hillitseminen ja ihmisoikeuksien turvaaminen edellyttävät yrityksiltä perustavanlaatuisia toimintatapojen muutoksia. Fingo pitää valitettavana, että valtioneuvosto on omaksunut niin kriittisen kannan tähän esitykseen. Toivomme, että valtioneuvosto vielä pohtii kantaansa, ja johdon huolellisuusvelvoitetta koskevan säännöksen poistamisen sijaan edistäisi sen selkiyttämistä.
- Lopuksi haluamme vielä korostaa, että **EU:n yritys vastuudirektiivi ei poista tarvetta Suomen kansalliselle yritys vastuulainsäädännölle**, joka kattaisi suuryritysten ohella myös pk-yritykset. Toivomme, että valtioneuvosto jatkaa kunnianhimoisen kansallisen yritys vastuulainsäädännön valmistelusta ja toimeenpanee sen vielä tällä hallituskaudella.

Lisätietoja:

Elina Mikola

elina.mikola@fingo.fi

puh. 046 851 5974